

Солодюк Н. В.

**ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З МОВИ У ВИЩОМУ
НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

У статті розглядається аудіювання як один з найважливіших складових мовленнєвої діяльності; акцентується увага на необхідності формування навичок аудіювання при вдосконаленні комунікативної компетенції майбутніх спеціалістів.

Ключові слова: аудіювання, комунікація, мовленнєва діяльність, комунікативна компетенція, іноземний студент.

В статье рассматривается аудирование как одна из важнейших составляющих речевой деятельности; акцентируется внимание на необходимости формирования навыков аудирования при усовершенствовании коммуникативной компетенции будущих специалистов.

Ключевые слова: аудирование, коммуникация, речевая деятельность, коммуникативная компетенция, иностранный студент.

The article reveals listening as one of the most important components of speech activity; focuses on the necessity of formation of listening skills in improving the communicative competence of future specialists.

Key words: listening, communication, speech activity, communicative competence, foreign student.

Для іноземних студентів є надзвичайно актуальним уміння слухати, читати текст, розуміти його. Необхідність розвитку аудіативних умінь іноземних студентів пов'язана з соціальними потребами, адже іноземці мають різні рівні підготовки до сприймання усного мовлення, а відтак потребують навчання і розвитку цих умінь. Навчити іноземних студентів розуміти мовлення – одне з найважливіших завдань навчання. Це формує їх особистість, здатну пізнавати й спілкуватися, тому що з прискоренням

науково-технічного прогресу, переходом до інформаційного суспільства, в якому сприйняття й розуміння усного мовлення є одним із засобів отримання інформації при прослуховуванні новин, перегляді освітніх та розважальних телепередач українською мовою, художніх та документальних фільмів, а також під час конференцій, круглих столів, що є надзвичайно важливим у час, коли володіння необхідною інформацією стає важливим інструментом у будь-якій сфері людської діяльності.

Мета статті: висвітлити особливості формування навичок аудіювання іноземних студентів на заняттях з мови у вищому навчальному закладі.

Аудіювання – це розуміння сприйнятого на слух мовлення. Мета аудіювання полягає в осмисленні почутого мовленнєвого повідомлення. Уміння слухати – одне з основних умінь, що є головним критерієм комунікабельності. За допомогою аудіювання відбувається передача знань, обмін інформацією, ним пронизаний увесь процес навчання у вищій школі, адже аудіювання є основою для оволодіння іншими видами мовленнєвої діяльності.

На думку учених-лінгводидактів та психологів (І Зимня, З. Бакум, В. Ільїна, О. Караман, Є. Пассов, М. Пентилюк, І. Синиця та ін.), наголошується, що саме аудіативні вміння встановлюють повноцінне спілкування в повсякденному житті, бо вміння слухати й розуміти почуте – це один із засобів пізнання навколишнього світу, оволодіння мовленням.

Термін „аудіювання” запропонувала використовувати З. А. Кочкіна на позначення процесу сприймання, розпізнавання і розуміння почутих мовних сигналів на відміну від читання як процесу сприймання і розуміння писемного мовлення [3; 14].

У реальній комунікації аудіювання виконує такі основні функції: задовольняє потребу студента в одержанні необхідної інформації через слуховий канал; є складовою частиною усного спілкування; відіграє роль контролюючої ланки під час говоріння, письма, читання.

Останнім часом зацікавленість проблемою аудіювання значно зросла, бо успішне володіння усним мовленням, його розвиток і збагачення неможливі без вироблення та вдосконалення вмінь сприймати мовлення на слух та використовувати одержану інформацію у власних висловлюваннях.

Підготовка розвиненої мовної особистості повинна включати систему вправ і завдань, спрямованих на формування і розвиток комунікативної компетенції в усіх видах мовленнєвої діяльності, що в першу чергу передбачає навчання такого важливого вміння, як уміння слухати-розуміти усні повідомлення. Спеціально розроблене й організоване навчання аудіювання – один із резервів покращення мовної і мовленнєвої підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей.

Важливою умовою виховання розвиненої мовної особистості є навчання аудіювання як виду мовленнєвої діяльності, спрямоване на усвідомлене сприймання студентами усної інформації різних типів, стилів і жанрів мовлення, яка надходить із різноманітних джерел. Навчання аудіювання на заняттях української мови як іноземної передбачає уточнення обсягу знань і вмінь, необхідних для ефективного сприймання усних повідомлень, ураховуючи вікові особливості студентів і їхні можливості.

Істотною сприятливою умовою для розвитку аудіативних умінь і навичок є включення до змісту навчальної програми питання про аудіювання як вид мовленнєвої діяльності, визначення вмінь та системи завдань для їх розвитку.

Отже, аудіювання є основою спілкування, саме з нього починається оволодіння усною комунікацією. Будучи необхідною умовою спілкування, аудіювання забезпечує успіх в оволодінні усним мовленням. Тому аудіюванню необхідно вчити, як і будь-якому іншому виду мовленнєвої діяльності, оскільки якість засвоєння навчального матеріалу значною мірою залежить від уміння студентів узяти з прослуханого тексту чи повідомлення всю необхідну інформацію.

Для майбутніх медиків важливо володіти аудіативними вміннями, оскільки слухати й розуміти почуте – це необхідне вміння під час спілкування з пацієнтом, проведення ефективного лікування, надання моральної підтримки тощо.

Під час викладання української мови як іноземної у медичних вузах перевага віддається текстам, які мають дидактично-когнітивний потенціал, сприятимуть формуванню у студентів соціокультурної компетенції. При цьому до аудіювання студенти залучаються систематично на заняттях, де їм пропонуються для сприйняття аудіотексти, що мають відповідну кількість слів, розроблені завдання.

Уважаємо надзвичайно важливим розосереджене включення елементів аудіювання під час виконання завдань на текстовому матеріалі. Так, перш, запропонувати студентам розставити пропущені розділові знаки в тексті, даємо дотекстове завдання:

*Висловитися... порозумітися... поспілкуватися ми можемо повною мірою лише завдяки мові... тобто вона задовольняє одну з найважливіших життєвих потреб людини. „Коли ми говоримо „мова”, – відзначав філолог Л. В. Успенський, – ми думаємо „слова”. Це природно: мова складається зі слів...”. Мова ... засіб спілкування й джерело інформації про світ, про народ... якому вона належить. Наше слово до того ж і розповідь про себе. Слово – форма, одяг наших думок... почуттів... переживань. Водночас усе сказане й написане завжди комусь адресоване. Від співрозмовника ми чекаємо розуміння та **співпереживання**, тому і шукаємо найточніші та найвиразніші слова, тим самим активно впливаючи на його настрій, самопочуття. „Слова, як і ліки, – підкреслював письменник і лікар П. Бейлін... мають пряму токсичну чи побічну дію. На окремі слова виробляється **несприйняття** – вони можуть викликати „алергію”, шок. А передозуєш, хай навіть за змістом своїм лікувальні слова, може розвинути „лікарська хвороба”. Балакуча людина може викликати у своїх слухачів головний біль і втому”.*

Лікування для медика завжди залишатиметься мистецтвом. І як мистецтво, вимагатиме від нього розвинутої уваги, інтуїції, гармонії розуму та серця. Ці якості допомагають обрати оптимальний шлях лікування, його стратегію й тактику. Слово лікаря є свідченням його милосердя, чуйності, загальної культури й освіченості.

1. Визначте тему й головну думку тексту.

2. Поясніть значення виділених слів у тексті.

3. Дайте відповіді на запитання:

Яке значення має слово у професії лікаря?

Чому лікування – це мистецтво?

Як ви розумієте вираз „Лікувати людину, а не хворобу”?

Таким чином, розвиток аудіативних умінь і навичок буде ефективним тоді, коли в процесі навчання звертатиметься увага на мотивацію, мету сприймання усних висловлювань, навчання відбуватиметься систематично і цілеспрямовано, матиме вихід на між предметні зв'язки.

Важливо, щоб така робота проводилась систематично, бо аудіювання – це основне джерело мовних знань і важливий засіб мовленнєвої практики для професійної діяльності лікарів.

Література

1. Вайсбурд М. Л. Обучение пониманию иностранной речи на слух. – М.: Просвещение, 1965. – 240 с. 2. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности / И. А. Зимняя. – М. – Воронеж, 2001. – 432 с. 3. Кочкина З. А. Аудирование: что это такое? // Иностранные языки в школе. – 1964. – № 5. – С. 14-18. 4. Кочкина З. А. Что должны слышать студенты при овладении иностранным языком // Иностранные языки в высшей школе / Под ред. З.А. Кочкиной. – М.: Высш. шк., 1965. – Вып. 1. – С. 17-26. 5. Кулиш Л. Ю. Виды аудирования / Общая методика обучения иностранному языку: Хрестоматия. М.: Русский язык, 1991. – С. 224-238. 6. Львов М. Р. Словарь-справочник по методике русского языка. – М. : Просвещение, 1988. – 240 с. 7. Методика

навчання рідної мови в середніх навчальних закладах : підруч. для студ.-
філологів / за ред. М. І. Пентиліук. – К. : Ленвіт, 2000. – 262с.